

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)

z dnia 30 listopada 2005 r. *

W sprawie T-250/02

Autosalone Ispra Snc, z siedzibą w Isprze (Włochy), reprezentowana przez
adwokat B. Casu,

strona skarżąca,

przeciwko

Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej, reprezentowanej przez Komisję
Wspólnot Europejskich, która jest reprezentowana przez E. de Marcha, działającego
w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez adwokata A. Dal Ferrę, z adresem
do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie pozaumownej odpowiedzialności
Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w rozumieniu art. 188 akapit drugi
EWEA za szkody wyrządzone w następstwie wylania kolektora ściekowego
i w konsekwencji o zobowiązanie Wspólnoty do naprawienia wspomnianych szkód,

* Język postępowania: włoski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (druga izba),

w składzie: J. Pirrung, prezes, A.W.H. Meij i I. Pelikánová, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 26 października 2004 r.

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

¹ Artykuł 151 EWEA stanowi:

„Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w artykule 188 akapit drugi [EWEA]”.

2 Artykuł 188 akapit drugi EWEA przewiduje:

„W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnota powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji”.

3 Artykuł 1 porozumienia pomiędzy Republiką Włoską a Europejską Wspólnotą Energii Atomowej w sprawie utworzenia Wspólnego Centrum Badań Jądrowych o ogólnej właściwości (zwanego dalej „Centrum”), zawartego w Rzymie w dniu 22 lipca 1959 r. (zwanego dalej „porozumieniem „WCB”), wykonane we Włoszech ustawą nr 906 z dnia 1 sierpnia 1960 r. (GURI nr 212 z dnia 31 sierpnia 1960 r., str. 3330) stanowi:

„Rząd włoski przekazuje do dyspozycji Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej Centrum Badań Jądrowych w Isprze oraz grunt o powierzchni około 160 hektarów, na którym jest on położony, na okres 99 lat od dnia wejścia w życie niniejszego porozumienia za symboliczną opłatą roczną w wysokości 1 (jednej) jednostki rozliczeniowej europejskiego porozumienia monetarnego (EPM)” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego porozumienia poniżej].

4 Artykuł 1 załącznika F do porozumienia WCB przewiduje:

„1. Centrum [...] korzysta z nienaruszalności, wyłączenia z przeszukania, zajęcia, konfiskaty lub wywłaszczenia, jak również z immunitetu w zakresie wszelkich nakazów administracyjnych i sądowych, które nie zostały zatwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich”.

5 Artykuł 3 załącznika F do porozumienia WCB stanowi:

„1. Właściwe władze włoskie, na wniosek Komisji, czynią użytek z przysługujących im uprawnień w zakresie zapewnienia Centrum dostępu do wszystkich niezbędnych usług użyteczności publicznej. W przypadku przerwania świadczeń którejkolwiek ze wspomnianych usług włoskie władze dokładają starań, aby zaspokoić potrzeby Centrum, tak aby zapobiec wystąpieniu przeszkód w jego funkcjonowaniu.

2. W przypadku świadczenia usług przez władze włoskie lub jednostki podlegające ich kontroli Centrum korzysta [ze] szczególnych stawek [...]. W przypadku gdy wspomniane usługi świadczone są przez spółki lub organizacje prawa prywatnego, władze włoskie dokładają wszelkich starań, aby warunki oferty dotyczącej tych usług były jak najbardziej korzystne.

3. Komisja podejmuje wszelkie właściwe środki, by zatwierdzeni przez nią właściwi przedstawiciele służb użyteczności publicznej mogli dokonywać przeglądów, napraw i konserwacji urządzeń, za które są oni odpowiedzialni, znajdujących się wewnątrz Centrum”.

6 Artykuł 16 ust. 1 załącznika F do porozumienia WCB stanowi w szczególności:

„Rząd może domagać się [...] informacji dotyczących przyjętych dla Centrum środków i przepisów w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia publicznego, zapobiegania pożarom i niebezpieczeństwom wynikającym z promieniowania jonizującego”.

- 7 Artykuł 9 ust. 3 decyzji Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107, str. 12) stanowi:

„Dyrektor generalny podejmuje w imieniu Komisji wszelkie kroki niezbędne do zagwarantowania bezpieczeństwa osób i urzędzeń, za które jest odpowiedzialny”.

Okoliczności powstania sporu

- 8 Z akt sprawy wynika, że nieruchomość skarżącej jest położona na terenie gminy Ispra i że wzdłuż niej przebiega kolektor ściekowy utworzony w tym miejscu z dwóch rurociągów o średnicy 80 cm, umieszczonych w ziemi pod powierzchnią drogi publicznej (zwany dalej „pierwszym odcinkiem kolektora”).
- 9 Poza przebiegiem wzdłuż nieruchomości skarżącej kolektor przebiega przez nieruchomość należącą do Ferrovie dello Stato (państwowych kolei włoskich). Ten odcinek kolektora (zwany dalej „drugim odcinkiem kolektora”) składa się z wyprofilowanego podziemnego ciągu, do którego zlewają się ścieki z pierwszego odcinka, co wynika również z rysunku technicznego pionowej sekcji kolektora (zwanego dalej „rysunkiem technicznym”), przedstawionego przez skarżącą jako załącznik do skargi, co do którego Komisja nie zaprzecza, iż przedstawia on schematyczny obraz rzeczywistości. Z rysunku technicznego wynika również, że drugi odcinek jest oddzielony od drogi publicznej, pod którą znajduje się pierwszy odcinek, jedynie siatką.
- 10 Z rysunku technicznego wynika także, że następnie kolektor przebiega przez grunt przekazany do dyspozycji Wspólnoty na mocy art. 1 porozumienia WAB (zwany dalej „trzecim odcinkiem kolektora”) i na tym odcinku stanowi go rurociąg o średnicy 100 cm.

- 11 Rysunek techniczny ukazuje również, że teren przekazany do dyspozycji Centrum jest lekko nachylony w kierunku gruntu należącego do Ferrovie dello Stato, na którym usytuowany jest drugi odcinek kolektora. Wynika to także z wysokości bezwzględnych zaznaczonych na planie miejsca, przedstawionym zarówno przez Komisję, jak i przez skarżącą jako załącznik do pism procesowych.

- 12 Jednakże podczas rozprawy biegły Komisji wskazał w istocie, iż ukształtowanie terenu nie wpływa na ogólne nachylenie kolektora, gdyż został on umieszczony pod ziemią. Wskazał on również, że ścieki z kolektora przepływają z pierwszego odcinka w kierunku drugiego odcinka i z drugiego odcinka w kierunku trzeciego. Sama skarżąca potwierdziła to twierdzenie, utrzymując wyraźnie podczas rozprawy, że jej zdaniem trzeci odcinek kolektora ma niewystarczającą pojemność, aby wchłonąć ścieki z drugiego odcinka kolektora. Bezsporne jest zatem, że pierwszy odcinek znajduje się powyżej drugiego odcinka, który z kolei znajduje się powyżej trzeciego odcinka.

- 13 Równie bezsporne jest, że do 1990 roku, w którym to służby techniczne Centrum przeprowadziły prace na trzecim odcinku kolektora, odcinek ten składał się w górnej części z otwartego kanału (zwanego dalej „pierwszym segmentem trzeciego odcinka kolektora”) i w dolnej części z zamkniętego rurociągu o średnicy 100 cm (zwanego dalej „drugim segmentem trzeciego odcinka kolektora”). W trakcie prac przeprowadzonych w 1990 r. otwarty kanał pierwszego segmentu trzeciego odcinka został zastąpiony zamkniętym rurociągiem o średnicy 100 cm. W konsekwencji od momentu przeprowadzenia tych prac trzeci odcinek kolektora składa się w całości z zamkniętego rurociągu o średnicy 100 cm.

- 14 Do omawianego kolektora spływa część ścieków pochodzących z kanałów ściekowych miasta Ispra i z gruntu, na którym położone jest Centrum.

- 15 W czerwcu 1992 r. miasto Ispra doświadczyło licznych powodzi spowodowanych silną burzą, w tym między innymi doszło do zalania nieruchomości skarżącej.
- 16 W 1992 r. gmina Ispra zmieniała sieć kanalizacji ściekowej na swoim terenie. A zatem z pisma z dnia 7 października 1992 r. skierowanego przez mera Ispry do służb technicznych Centrum wynika, że władze komunalne Ispry zdecydowały o odprowadzaniu części ścieków pochodzących z terenów gminnych do omawianego kolektora. W celu realizacji prac na gruncie, na którym znajduje się Centrum, gmina Ispra zażądała od wyżej wymienionych służb udostępnienia koparki i operatora. W piśmie tym mer Ispry sprecyzował, że interwencja ta stanowi własną inicjatywę władz komunalnych, które przejmują za nią wszelką odpowiedzialność.
- 17 W dniu 3 maja 2002 r. miasto Ispra zostało dotknięte gwałtowną burzą z ulewnymi deszczami i w następstwie wylania kolektora przedsięwzięcie skarżącej zostało zalane. Tego samego dnia carabinieri z posterunku w Angerze, kilku funkcjonariuszy z służb technicznych gminy Ispra i urzędnicy Centrum, wraz z dyrektorem, udali się na miejsce wydarzeń i ustalili zasięg i rozmiar zalania oraz wyrządzone przez nie widoczne szkody.
- 18 Pismem z dnia 19 maja 2002 r. skarżąca wezwała władze komunalne Ispry, Ferrovie dello Stato i Komisję do przeprowadzenia wizji lokalnej lub dokonania ekspertyzy zmierzającej do ugodowego ustalenia przyczyn zalania z dnia 3 maja 2002 r. i wzajemnej odpowiedzialności. W odpowiedzi na to pismo pełnomocnik Komisji przekazał pełnomocnikowi skarżącej pismo datowane na dzień 17 czerwca 2002 r., w którym poinformował, że Komisja zaprzecza odpowiedzialności Wspólnoty i odmawia przeprowadzenia jakiegokolwiek oszacowania na gruncie Centrum.

Przebieg postępowania i żądania stron

- 19 W dniu 20 sierpnia 2002 r. skarżąca wniosła do sekretariatu Sądu niniejszą skargę.
- 20 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (druga izba) postanowił o wszczęciu procedury ustnej i w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu Sądu zwrócił się do stron z pytaniami na piśmie, wzywając je do udzielenia na nie odpowiedzi podczas rozprawy. Strony udzieliły odpowiedzi na pytania Sądu w wyznaczonym terminie.
- 21 W trakcie rozprawy, która odbyła się w dniu 26 października 2004 r., zostały wysłuchane żądania stron i odpowiedzi na pytania Sądu.
- 22 Podczas rozprawy Sąd wezwał Komisję do przedstawienia wszystkich dokumentów pozwalających na ustalenie jednostki, na wniosek której służby techniczne Centrum przeprowadziły w 1990 r. prace w pierwszym segmencie trzeciego odcinka. Komisja przedstawiła pewne dokumenty w wyznaczonym terminie. Wezwana przez Sąd do przedłożenia ewentualnych uwag odnośnie do dokumentów przedstawionych przez Komisję, skarżąca przedstawiła uwagi w wyznaczonym terminie.
- 23 W dniu 19 kwietnia 2005 r. procedura ustna została zamknięta.

24 Skarżąca wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie pozaumownej wyłącznej lub łącznej, lub solidarnej odpowiedzialności Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej,
- zobowiązanie tej Wspólnoty do naprawienia szkody poniesionej i przyszłej w drodze zapłacenia kwoty, która zostanie określona w toku postępowania, a w każdym razie w słusznej wysokości,
- przeprowadzenie następujących środków dowodowych:
 - udzielenie informacji przez dyrektora i pełnomocników Centrum oraz ewentualnie od lokalnych władz włoskich działających na miejscu,
 - przedstawienie dowodu z zeznań świadków, z wyraźnym zastrzeżeniem wskazania następnie nazwisk świadków,
 - przeprowadzenie wizji lokalnej lub zlecenie sporządzenia opinii biegłego oraz wszystkich innych środków dowodowych, które zostaną uznane za niezbędne w celu ustalenia prawdziwości twierdzeń skarżącej, dotyczących również wszystkich szkód majątkowych, poniesionych lub przyszłych, zaistniałych na skutek zaistnienia spornego stanu faktycznego,
- obciążenie strony pozwanej kosztami postępowania.

25 Komisja wnosi do Sądu o:

- odrzucenie wniosków skarżącej dotyczących środków dowodowych,
- odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej lub oddalenie jej jako bezzasadnej,
- obciążenie pozwanej kosztami.

26 W odpowiedzi na pytanie Sądu skarżąca wskazała podczas rozprawy, że przez pierwsze żądanie w rzeczywistości należy rozumieć, iż wnosi ona do Sądu o stwierdzenie pozaumownej odpowiedzialności jedynie samej Wspólnoty.

W przedmiocie dopuszczalności

Argumenty stron

27 Nie podnosząc zarzutu niedopuszczalności w odrębnej czynności procesowej, Komisja zakwestionowała dopuszczalność skargi z uwagi na to, że skarga nie spełnia wymogów określonych w art. 44 § 1 regulaminu, zgodnie z którym skarga powinna zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

- 28 Zdaniem Komisji z orzecznictwa wynika, że wskazania zawarte w skardze muszą być wyraźne i precyzyjne, tak aby pozwolić stronie pozwanej na przygotowanie obrony, a Sądowi na orzeczenie w przedmiocie skargi, w razie takiej konieczności, bez żadnych dodatkowych informacji. Orzecznictwo precyzuje również, że dopuszczalność skargi zależna jest od wymogu, by zasadnicze elementy faktyczne i prawne, na których jest oparta, ujęte były w treści samej skargi, przynajmniej w formie skróconej, ale w sposób spójny i zrozumiały (zob. postanowienie Sądu z dnia 21 listopada 1996 r. w sprawie T-53/96 *Syndicat des producteurs de viande bovine i in.* przeciwko Komisji, Rec. str. II-1579, pkt 21 oraz wskazane w nim orzecznictwo). Aby spełnić te wymogi, skarga mająca na celu naprawienie szkody wyrządzonej przez instytucję wspólnotową musi zawierać elementy, które pozwalają na ustalenie zachowania, które skarżąca zarzuca instytucji, powody, dla których sądzi, iż między zachowaniem a rzekomo poniesioną szkodą istnieje związek przyczynowy, jak również charakter i rozmiar szkody (zob. wyrok Sądu z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawach połączonych T-79/96, T-260/97 i T-117/98 *Camar i Tico* przeciwko Komisji i Radzie, Rec. str. II-2193, pkt 181 oraz wskazane w nim orzecznictwo).
- 29 W niniejszej sprawie pisma skarżącej wykazują całkowity brak wymaganej precyzyjności i wyraźności. W tym zakresie Komisja podnosi, że z pism skarżących nie jest można wywieść, jakie zachowanie jest zarzucane Centrum. Ta nieprecyzyjność i braki nie pozwalają Komisji na pełne przygotowanie obrony, a Sądowi na orzeczenie w przedmiocie stanu faktycznego sprawy.
- 30 Poza tym Komisja utrzymuje w istocie, że pisma skarżące nie zawierają jakiegokolwiek dowodu na faktyczne zaistnienie utrzymywanych szkód ani też ich wstępnego oszacowania.
- 31 Wreszcie skarżąca ogranicza się do powiązania w sposób ogólny zalania jej budynku z wylaniem omawianego kolektora, nie przedstawiając jakichkolwiek wyjaśnień dotyczących przebiegu tego zdarzenia i nie udzielając informacji w kwestii podstaw, na których oparła ustalenie źródła wylania dokładnie w trzecim odcinku kolektora.

32 Dodaje ona, że wnioskowane przez skarżącą środki dowodowe nie mogą uzupełnić braku precyzji w jej pismach procesowych.

33 Skarżąca twierdzi w istocie, że przedmiot sporu i zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych zostały ujęte w jej pismach procesowych w sposób właściwy oraz że w konsekwencji skarga spełnia wymogi określone w art. 44 § 1 lit. c) regulaminu. Dodaje ona, że nie była ona zobowiązana do przedstawienia wyjaśnień technicznych dotyczących zdarzenia, którego stała się ofiarą. Poza tym podnosi ona w istocie, że wnioskowane przed Sądem środki dowodowe pozwolą na ustalenie prawdziwości jej twierdzeń.

Ocena Sądu

34 Zgodnie z art. 44 § 1 lit. c) regulaminu skarga powinna zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

35 Wymóg ten został doprecyzowany przez powoływane przez Komisję powyżej w pkt 28 orzecznictwo.

36 W niniejszej sprawie ze skargi w sposób wystarczająco wyraźny wynika, że skarżąca zarzuca Komisji w istocie, po pierwsze, odmowę dostępu do trzeciego odcinka kolektora w celu stwierdzenia jego stanu i ustalenia przyczyn wylania kolektora i po drugie, niedokonanie konserwacji trzeciego odcinka kolektora i nieprzeprowadzenie prac na tym odcinku w celu zapobiegnięcia wylewom lub ich uniknięcia.

- 37 Jednakże jeżeli chodzi o, po pierwsze, odmowę dostępu do trzeciego odcinka kolektora, w braku jakiegokolwiek wskazania szkody i żądania zasądzenia odszkodowania z tytułu tej odmowy, zarzut oparty na tej odmowie należy połączyć z wnioskiem o przyjęcie środków dowodowych dotyczącym przeprowadzenia wizji lokalnej. Rozpatrzenia tych roszczeń należy zatem dokonać w ramach rozpoznania wnioskowanych środków dowodowych (zob. pkt 99 i 100 poniżej).
- 38 Po drugie, w odniesieniu do utrzymywanego braku konserwacji trzeciego odcinka kolektora i nieprzeprowadzenia na nim prac skarżąca wskazuje w skardze, że zaniechanie to stanowi przyczynę zalenia jej nieruchomości i żąda naprawienia szkód wyrządzonych w różnych częściach jej przedsiębiorstwa i na jej dobrach, które zwięźle określiła w skardze. Należy zatem stwierdzić, że jeśli chodzi o wskazanie szkody spowodowane rzekomo przez brak konserwacji trzeciego odcinka kolektora i nieprzeprowadzenie na nim prac, skarga spełnia wymogi art. 44 § 1 lit. c) regulaminu.
- 39 Dodatkowo należy wskazać, że skarżąca żąda również naprawy przyszłych szkód majątkowych oraz poniesionych lub przyszłych szkód niematerialnych, nie wskazując jakichkolwiek dowodów pozwalających na ocenę ich charakteru i rozmiaru. To wskazanie szkody nie spełnia zatem wymogu przewidzianego przez art. 44 § 1 lit. c) regulaminu, tak jak został on doprecyzowany przez orzecznictwo przypomniane w pkt 28 powyżej.
- 40 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarga jest dopuszczalna w zakresie, w jakim zmierza ona do zasądzenia naprawienia szkody wyrządzonej rzekomo na różnych dobrach zwięźle określonych w skardze w wyniku utrzymywanego braku konserwacji trzeciego odcinka kolektora i nieprzeprowadzenia na nim prac.

Co do istoty sprawy

Uwagi wstępne

- 41 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stwierdzenie pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty w rozumieniu art. 188 akapit drugi EWEA i realizacja prawa do naprawy poniesionej szkody zależy od spełnienia wszystkich przesłanek dotyczących bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom wspólnotowym, faktycznego zaistnienia szkody oraz istnienia związku przyczynowego pomiędzy tym zachowaniem a wskazaną szkodą (zob. wyrok Trybunału z dnia 27 marca 1990 r. w sprawie C-308/87 Grifoni przeciwko EWEA, Rec. str. I-1203, pkt 6 oraz wskazane w nim orzecznictwo).
- 42 W tym zakresie jedynie akty lub zachowania, które można przypisać wspólnotowym instytucji lub organowi, mogą być podstawą stwierdzenia odpowiedzialności Wspólnoty (zob. podobnie wyroki Trybunału z dnia 10 lipca 1985 r. w sprawie 118/83 CMC i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 2325, pkt 31, oraz z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie C-234/02 P Rzecznik Praw Obywatelskich przeciwko Lamberts, Rec. str. I-2803, pkt 59).
- 43 Tak więc jeśli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości, bez potrzeby badania pozostałych przesłanek odpowiedzialności pozaumownej (wyrok Sądu z dnia 20 lutego 2002 r. w sprawie T-170/00 Förde-Reederei przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. II-515, pkt 37 oraz wskazane w nim orzecznictwo).
- 44 To właśnie w świetle tych rozważań należy dokonać analizy argumentów stron w kwestii powstania odpowiedzialności Wspólnoty.

Argumenty stron

- 45 Skarżąca zarzuca Komisji lub Centrum niedokonanie konserwacji trzeciego odcinka kolektora lub nieprzeprowadzenie na nim prac niezbędnych w celu zapobiegnięcia kolejnym wylewom omawianego kolektora lub ich uniknięcia, mimo oczywiście niebezpiecznego charakteru kolektora, z uwagi na niewystarczającą pojemność hydrauliczną, o której Komisja wiedziała od chwili wylania kolektora w 1992 r. W istocie przyczyna poniesionej przez skarżącą szkody tkwi w okoliczności, że trzeci odcinek kolektora ma niewystarczającą pojemność, aby wchłonąć całość ścieków z drugiego odcinka (zob. pkt 12 powyżej).
- 46 Możliwość przypisania tego zachowania Komisji lub Centrum wynika z kilku czynników.
- 47 Przede wszystkim trzeci odcinek kolektora położony na gruncie, na którym znajduje się Centrum, pozostaje do jego wyłącznej dyspozycji i nie jest dostępny dla osób trzecich z uwagi na to, że zgodnie z art. 1 załącznika F do porozumienia WCB wspomniany grunt korzysta z nienaruszalności, wyłączenia z przeszukania, zajęcia, konfiskaty, jak również z immunitetu w zakresie wszelkich nakazów administracyjnych i sądowych.
- 48 Poza tym jest powszechnie wiadome, że konserwacja urządzeń rozpraszających i naprawa uszkodzeń na odcinku kolektora znajdującym się na gruncie należącym do Centrum zawsze ciążyła na Centrum, działającego za pośrednictwem urzędników i służb technicznych, i to do Komisji należy dowiedzenie, iż nie ma to miejsca.
- 49 Wreszcie skarżąca wskazuje na oświadczenie właściwego urzędnika Ufficio tecnico comunale (komunalnych służb technicznych, zwanych dalej „UTC Ispra”) datowane na dzień 16 marca 1999 r., zgodnie z którym władze komunalne nie są odpowiedzialne za konserwację trzeciego odcinka kolektora i zarząd nim, ponieważ jest on położony na nieruchomości Centrum.

- 50 Po pierwsze, bezprawność zarzucanego zachowania opiera się na fakcie, że stanowi ono naruszenie art. 9 ust. 3 decyzji 96/282, zgodnie z którym dyrektor generalny Centrum podejmuje w imieniu Komisji wszelkie kroki niezbędne do zagwarantowania bezpieczeństwa osób i urządzeń, za które jest odpowiedzialny. Wbrew temu, co utrzymuje Komisja, przepis ten podlega zastosowaniu w niniejszej sprawie, ponieważ urządzenia odprowadzające ścieki z Centrum podlegają strukturom znajdującym się pod jego wyłącznym nadzorem i w konsekwencji mieszczącym się w ramach wykonywania jego funkcji instytucjonalnej, jak również należącym do zakresu jego obowiązków. Ponadto odpowiedzialność Wspólnoty została już wcześniej stwierdzona z uwagi na naruszenie obowiązków ciążących na niej na mocy art. 10 ust. 3 decyzji Komisji 71/57/Euroatom z dnia 13 stycznia 1971 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 16, str. 14), którego brzmienie było analogiczne do brzmienia art. 9 ust. 3 decyzji 96/282 (wyrok Trybunału z dnia 3 lutego 1994 r. w sprawie C-308/87 Grifoni przeciwko EWEA, Rec. str. I-341).
- 51 Po drugie, bezprawność rozpatrywanego zachowania wynika z jego niezgodności z porozumieniem WCB mającym na celu między innymi zabezpieczenie i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego osób żyjących w pobliżu urządzeń Centrum.
- 52 Po trzecie, bezprawność zarzucanego zachowania wynika z art. 2043 i 2051 włoskiego kodeksu cywilnego, który znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, ponieważ art. 188 akapit drugi EWEA, mimo zawartego w nim odesłania do zasad ogólnych wspólnych dla praw państw członkowskich, nie wyklucza możliwości wskazania naruszenia szczególnych zasad prawa włoskiego (zob. podobnie opinia rzecznika generalnego G. Tesaura do ww. w pkt 41 wyroku z dnia 27 marca 1990 r. w sprawie Grifoni przeciwko EWEA, Rec. str. I-1212, pkt 17).
- 53 Tak więc, z jednej strony, art. 2043 włoskiego kodeksu cywilnego wyraża wspólną systemom prawnym państw członkowskich zasadę *neminem laedere*, która znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie z uwagi na naruszenie przez Komisję lub Centrum ogólnej zasady ostrożności i staranności.

- 54 Z drugiej strony, zarzucane zachowanie skutkuje odpowiedzialnością Wspólnoty na podstawie art. 2051 włoskiego kodeksu cywilnego, który ustanawia wzruszalne domniemanie winy osoby, która rzecz posiada. W niniejszym przypadku Centrum jest posiadaczem trzeciego odcinka kolektora ze względu na to, iż pozostaje on do jego wyłącznej dyspozycji, stanowiąc część składową gruntu, którego jest ono właścicielem i który korzysta z immunitetu.
- 55 Skarżąca dodaje, że orzecznictwo Corte suprema di cassazione (włoski trybunał kasacyjny) wskazuje, że art. 2051 włoskiego kodeksu cywilnego znajduje zastosowanie względem administracji publicznej w zakresie dóbr nieruchomości lub majątkowych nieprzeznaczonych do bezpośredniego i ogólnego używania przez wszystkich — jak to ma miejsce w niniejszej sprawie w przypadku kolektora ściekowego — które z uwagi na ich ograniczony zasięg terytorialny pozwalają na dokonywanie nadzoru i odpowiedniej kontroli przez właściwą dla tego celu jednostkę.
- 56 Komisja utrzymuje, po pierwsze, że Centrum nie jest w żaden sposób odpowiedzialne za trzeci odcinek kolektora, a w konsekwencji brak konserwacji tego trzeciego odcinka lub nieprzeprowadzenie na nim prac nie może zostać przypisane Komisji lub Centrum.
- 57 W tym zakresie podnosi ona, że art. 3 załącznika F do porozumienia WCB stanowi, że władze włoskie, na wniosek Komisji, czynią użytek z przysługujących im uprawnień w zakresie zapewnienia Centrum dostępu do wszystkich niezbędnych usług użyteczności publicznej. Przepis ten doprecyzowuje dodatkowo, że Komisja wydaje wszelkie niezbędne zalecenia, tak aby zatwierdzeni przez nią właściwi przedstawiciele służb użyteczności publicznej mogli dokonywać przeglądów, napraw i konserwacji urządzeń, za które są oni odpowiedzialni, znajdujących się wewnątrz Centrum. Z przepisu tego wynika, że „eksterytorialność gruntu [na którym położone jest] Centrum wyłącza się”, tak aby pozwolić zatwierdzonym służbom technicznym na dokonanie konserwacji i napraw urządzeń z zakresu usług użyteczności publicznej.

- 58 Zdaniem Komisji te postanowienia porozumienia WCB nie zostały „przekroczone” ani uchylone lub zmienione treścią oświadczenia właściwego urzędnika UTC Ispra, potwierdzającego, że władze komunalne nie są odpowiedzialne za konserwację i zarząd kolektorem znajdującym się na gruncie, na którym położone jest Centrum. Przede wszystkim oświadczenie to wykracza poza uprawnienia właściwego urzędnika UTC Ispra, który nie jest upoważniony do wypowiedzania się w przedmiocie odpowiedzialności cywilnej władz komunalnych, których jest członkiem. Następnie jest ono oczywiście niezgodne z treścią wspomnianego powyżej w pkt 16 pisma z dnia 7 października 1992 r., uściślającego, że działanie gminy stanowi własną inicjatywę władz komunalnych, za którą ponoszą one pełną odpowiedzialność. Wreszcie oświadczenie właściwego urzędnika UTC Ispra nie może uzasadniać odpowiedzialności Centrum za konserwację kolektora.
- 59 Właściwe postanowienia porozumienia WCB nie mogą zostać ponadto podważone przez fakt, że Centrum kilkakrotnie uznało za słuszne przeprowadzenie we własnym zakresie określonych prac dotyczących urządzeń, ponieważ prace te były wykonywane zawsze na wniosek władz lokalnych. W szczególności mające miejsce w 1990 r. prace na odcinku kolektora znajdującym się na gruncie należącym do Centrum zostały przeprowadzone w następstwie wniosku Ferrovie dello Stato i władz komunalnych Ispry.
- 60 Po drugie, w odniesieniu do utrzymywanych bezprawności braku konserwacji trzeciego odcinka lub nieprzeprowadzenia na nim prac Komisja podnosi, że skarga ogranicza się do zarzucenia tego zaniechania, nie precyzując ani jakie prace lub jaka konserwacja, których brak stwierdza skarżąca, powinny być zostać przeprowadzone, ani też w konsekwencji jaki charakter miało bezprawne zachowanie Wspólnoty.
- 61 Dodaje ona, że żaden ze wskazanych przez skarżącą przepisów nie został naruszony.

- 62 Przed wszystkim utrzymuje ona, wbrew zaproponowanej przez skarżącą wykładni art. 9 decyzji 96/282, że obowiązek dyrektora Centrum obejmujący podjęcie wszelkich kroków niezbędnych do zagwarantowania bezpieczeństwa osób i urządzeń, za które jest odpowiedzialny, przewidziany przez ten artykuł ogranicza się do działalności własnej Centrum, dzięki której Wspólnota przyczynia się do realizacji wspólnotowych programów badawczych. Zarząd kolektorami ściekowymi znajdującymi się na gruncie Centrum, i ich konserwacja nie zaliczają się do tej działalności własnej. Zaprzecza ona, że z ww. w pkt 41 i 50 wyroku w sprawie Grifoni przeciwko EWEA wynika, iż odpowiedzialność EWEA została potwierdzona na podstawie art. 10 decyzji 71/57, identycznego z art. 9 decyzji 96/282.
- 63 Komisja podnosi następnie, że nawet jeśli art. 16 załącznika F do porozumienia WCB nakłada na nią obowiązek przyjęcia szczególnych przepisów w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia publicznego, to w świetle preambuły i innych postanowień porozumienia WCB postanowienie to odnosi się jedynie do zagrożenia pożarowego i niebezpieczeństw wynikających z promieniowania jonizującego, których niniejsza sprawa nie dotyczy.
- 64 Ponadto utrzymuje ona, że skoro żadne ze wspólnotowych instytucji lub organów nie są zobowiązane do nadzoru kolektora ściekowego, nie można stwierdzić odpowiedzialności Wspólnoty z powodu naruszenia przez te instytucje lub organy podstawowych zasad zwykłej ostrożności. W tym zakresie Sąd orzekł już wcześniej, że w braku bezprawnego zachowania pozaumowna odpowiedzialność instytucji nie może zostać stwierdzona (wyrok Sądu z dnia 29 listopada 2000 r. w sprawie T-213/97 Eurocoton i in. przeciwko Radzie, Rec. str. II-3727).
- 65 Zdaniem Komisji powołanie się przez skarżącą na przepisy włoskiego prawa cywilnego nie jest stosowne. Artykuł 188 akapit drugi EWEA odsyła wyłącznie do zasad ogólnych wspólnych dla praw państw członkowskich, a nie do poszczególnych przepisów różnych systemów prawa krajowego (ww. w pkt 50 wyrok z dnia 3 lutego 1994 r. w sprawie Grifoni przeciwko EWEA, pkt 8). Argumenty wskazane przez skarżącą przeciwko temu twierdzeniu nie są w żaden sposób poparte ww. w pkt 52 opinią rzecznika generalnego G. Tesaura do wyroku z dnia 27 marca 1990 r.

w sprawie Grifoni przeciwko EWEA. W każdym razie zarówno ww. wyrok z dnia 3 lutego 1994 r. w sprawie Grifoni przeciwko EWEA, jak i opinia rzecznika generalnego wydana w tej sprawie, Rec. str. I-343, wyraźnie wykluczają, by poniesiona szkoda mogła zostać ustalona i naprawiona jedynie zgodnie z włoskim prawodawstwem regulującym odpowiedzialność pozaumowną.

66 Zaprzecza ona temu, że zasada przewidziana w art. 2051 włoskiego kodeksu cywilnego, zgodnie z którą „za szkodę wyrządzoną przez rzecz odpowiada, kto rzecz posiada, chyba że zostanie ustalone, iż zaszło zdarzenie losowe” [tłumaczenie nieoficjalne], została uznana za prawne i orzecznicze ramy wspólnotowe. Przeciwnie, przepis ten, pozwalając na stwierdzenie odpowiedzialności osoby, która nie wyrządziła w sposób bezpośredni szkody, jest niezgodny z obecnie obowiązującymi w orzecznictwie przesłankami stwierdzenia pozaumownej odpowiedzialności instytucji.

67 W każdym razie przesłanki art. 2051 włoskiego kodeksu cywilnego nie zostały spełnione w niniejszym przypadku. Po pierwsze, żadna instytucja wspólnotowa nie jest posiadaczem kolektora, a w konsekwencji Wspólnota nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za wyrządzone przez niego ewentualne szkody. Po drugie, skarżąca nie wykazała jakiegokolwiek związku przyczynowego pomiędzy rzekomo posiadaną rzeczą a szkodą. W istocie nie zostało wykazane, że zalanie przedsiębiorstwa skarżącej było faktycznie spowodowane wylaniem konkretnego odcinka kolektora znajdującego się na gruncie należącym do Centrum.

Ocena Sądu

68 Na wstępie należy zbadać, czy zgodnie z orzecznictwem powołanym w pkt 42 zarzucane zachowanie, a mianowicie nieprzeprowadzenie prac na trzecim odcinku kolektora lub niedokonanie jego konserwacji, można przypisać wspólnotowym instytucji lub organowi.

- 69 W tej kwestii należy wskazać, po pierwsze, że wbrew temu, co utrzymuje skarżąca (zob. pkt 47 powyżej), z porozumienia WCB w żaden sposób nie wynika, że trzeci odcinek kolektora wchodzi w zakres odpowiedzialności Wspólnoty.
- 70 Przede wszystkim argument, zgodnie z którym trzeci odcinek kolektora wchodzi w zakres odpowiedzialności Wspólnoty z uwagi na fakt, iż z porozumienia WCB wynika, że osoby trzecie nie mają do niego dostępu, nie jest zasadny.
- 71 Prawdą jest, jak to wskazała skarżąca, że zgodnie z art. 1 załącznika F do porozumienia WCB Centrum i grunt, na którym jest ono położone, korzysta z nienaruszalności, wyłączenia z przeszukania, zajęcia, konfiskaty, jak również z immunitetu w zakresie wszelkich nakazów administracyjnych i sądowych. Jednakże z art. 3 tego załącznika F wynika, że pomimo korzystania z immunitetu, Komisja musi zezwolić zatwierdzonym przez nią właściwym przedstawicielom służb użyteczności publicznej na dokonanie przeglądów, napraw i konserwacji urządzeń, za które są oni odpowiedzialni, znajdujących się wewnątrz Centrum.
- 72 Bezsporne jest, że usługi odprowadzania ścieków świadczone na rzecz Centrum za pośrednictwem omawianego kolektora stanowią usługi użyteczności publicznej w rozumieniu art. 3 załącznika F do porozumienia WCB. W tym zakresie należy wskazać, że w odpowiedzi na zadane na piśmie przez Sąd pytanie Komisja potwierdziła na piśmie, czemu skarżąca nie zaprzeczyła, że gmina Ispra stanowi jednostkę odpowiedzialną za świadczenie na rzecz Centrum usług użyteczności publicznej w formie odprowadzania ścieków. W konsekwencji na potrzeby niniejszego postępowania należy przyjąć, że obowiązek dokonywania przeglądów, napraw i konserwacji trzeciego odcinka kolektora ciąży na władzach komunalnych Ispry, których właściwi przedstawiciele zatwierdzeni przez Komisję mają dostęp do trzeciego odcinka kolektora.

- 73 Następnie należy wskazać, że żadne z postanowień porozumienia WCB nie może uzasadniać przypisania zarzucanego zachowania Wspólnocie. Z całą pewnością art. 1 porozumienia WCB, który nie został podniesiony przez skarżącą, przewiduje w istocie, że rząd włoski przekazuje do dyspozycji Wspólnoty Centrum oraz grunt, na którym jest ono położony, za opłatą roczną. Jednakże przewidziane w tym przepisie przekazanie do dyspozycji nie niesie za sobą zrzeczenia się na rzecz Wspólnoty odpowiedzialności za trzeci odcinek kolektora. W istocie artykuł ten należy interpretować w związku z innymi postanowieniami porozumienia WCB, a w szczególności z art. 3 załącznika F do tego porozumienia, z którego wynika, jak to zostało wskazane powyżej w pkt 72, że przeglądy, naprawy i konserwacja trzeciego odcinka kolektora należą do obowiązków jednostki odpowiedzialnej za świadczenie usług odprowadzania ścieków. W tych okolicznościach art. 1 porozumienia WCB nie może być interpretowany jako zrzeczenie się na rzecz Wspólnoty odpowiedzialności za trzeci odcinek kolektora.
- 74 Porozumienie WCB nie pozwala zatem na uzasadnienie przypisania zarzucanego zachowania Centrum lub jakimkolwiek innym instytucjom lub organom wspólnotowym.
- 75 Po drugie, należy wskazać, że wbrew temu, na co zwięźle powołuje się skarżąca (zob. pkt 47 powyżej), przypisanie zarzucanego zachowania nie może wynikać z faktu, że trzeci odcinek kolektora pozostaje do wyłącznej dyspozycji Centrum. W istocie należy stwierdzić, jak to już zostało wskazane powyżej w pkt 12 i 14, że do kolektora jako całości, co obejmuje również trzeci odcinek, zlewane są zarówno ścieki pochodzące z terenu gminy Ispra, jak i pochodzące z gruntu, na którym położone jest Centrum. Poza tym z rozważań przedstawionych powyżej w pkt 72 wynika, że podjęcie działań na trzecim odcinku kolektora należy do władz komunalnych Ispry. Z uwagi na to, że trzeci odcinek kolektora nie pozostaje do wyłącznej dyspozycji Centrum, utrzymywana wyłączenie nie może uzasadniać przypisania zarzucanego zachowania Wspólnocie.
- 76 Po trzecie należy zbadać, czy zgodnie z zasadniczym twierdzeniem skarżącej rzekomy brak konserwacji trzeciego odcinka kolektora lub nieprzeprowadzenie na nim prac należy przypisać Wspólnocie z uwagi na niewłaściwe zachowanie urzędników i służb technicznych Centrum.

- 77 W tym zakresie należy wskazać, że bezsporne jest, iż w 1990 r. Centrum przystąpiło w pierwszym segmencie trzeciego odcinka kolektora do wymiany otwartego kanału na rurociąg o średnicy 100 cm.
- 78 Komisja utrzymuje, że Centrum przystąpiło do tych prac na wniosek Ferrovie dello Stato lub władz komunalnych Ispry. Jednakże wezwana do przedstawienia wszystkich dokumentów mogących wykazywać, że wnioski, na które się powołuje, miały miejsce, Komisja nie przekazała dowodów wskazujących na ich zaistnienie. W tych okolicznościach na potrzeby niniejszego postępowania należy przyjąć, że Centrum przystąpiło do prac w pierwszym segmencie trzeciego odcinka kolektora z własnej inicjatywy.
- 79 Poza tym w trakcie rozprawy biegły Komisji wskazał, że służby Centrum dokonywały z pewną częstotliwością przeglądów trzeciego odcinka kolektora i jego konserwacji.
- 80 Te działania służb technicznych Centrum stanowiły własną inicjatywę i nie stanowiły spełnienia jakiegokolwiek zobowiązania instytucji lub organów wspólnotowych na podstawie porozumienia WCB. W istocie, jak to zostało wskazane powyżej w pkt 72, obowiązek dokonywania przeglądów, napraw i konserwacji trzeciego odcinka kolektora ciąży na mocy porozumienia WCB na jednostce odpowiedzialnej za świadczenie na rzecz Centrum usług odprowadzania ścieków. Należy zatem stwierdzić, że dokonując tych działań, Centrum prowadziło cudze sprawy bez zlecenia.
- 81 Jednakże fakt, że służby techniczne Centrum, dokonując z własnej inicjatywy działań na trzecim odcinku kolektora przy pewnych okazjach, prowadziły cudze sprawy bez zlecenia, nie zakłada w żaden sposób, że nieprzeprowadzenie prac na tym odcinku kolektora lub brak jego konserwacji należy z tą chwilą przypisywać Centrum i w konsekwencji Wspólnocie.

- 82 Taka inicjatywa skutkuje jedynie nałożeniem na Centrum obowiązku starannego działania przy prowadzeniu spraw, którego się podjęło. Tak więc sprawy, których prowadzenia podjęło się Centrum poprzez założenie w 1990 r. w pierwszym segmencie trzeciego odcinka kolektora zamkniętego rurociągu, nie rozciągają się na wykonanie niezbędnych prac w celu zapewnienia w 2002 r. właściwej wydajności trzeciego odcinka kolektora, tym bardziej że, jak to wskazała w trakcie rozprawy Komisja i czemu skarżąca nie zaprzeczyła, Wspólnota nie posiada jakiegokolwiek kontroli nad ilością ścieków zlewanych do tego trzeciego odcinka.
- 83 Poza tym prowadzenie cudzych spraw, którego podjęło się Centrum, dokonując z własnej inicjatywy nadzoru i konserwacji trzeciego odcinka, obejmuje wyłącznie faktycznie przeprowadzone przez nie działania i nie może zostać rozciągnięte na utrzymywany brak nadzoru lub konserwacji, które wciąż wchodzą w zakres odpowiedzialności jednostki odpowiedzialnej za świadczenie na rzecz Centrum usług odprowadzania ścieków.
- 84 Ponadto w niniejszej sprawie nie zostało ani ustalone, ani podniesione, że zarzucane zachowanie, a mianowicie nieprzeprowadzenie prac na trzecim odcinku kolektora lub brak jego konserwacji, stanowi niewłaściwe prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia, którego podjęło się Centrum.
- 85 Nawet jeśli przyjąć, że powołując się na niewystarczającą pojemność hydrauliczną trzeciego odcinka kolektora, skarżąca utrzymuje domyślnie, że przeprowadzone przez Centrum w 1990 r. prace stanowią niewłaściwe prowadzenie przez Centrum cudzych spraw bez zlecenia, to tym niemniej należy stwierdzić, że zainstalowanie w pierwszym segmencie trzeciego odcinka kolektora zamkniętego rurociągu o średnicy 100 cm nie może zostać uznane za bezwzględną przesłankę niewłaściwego prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, którego podjęło się Centrum.
- 86 W istocie należy stwierdzić, że średnica rurociągu zainstalowanego przez Centrum w pierwszym segmencie trzeciego odcinka kolektora ściśle odpowiada średnicy

zamkniętego rurociągu wcześniej zainstalowanego w drugim segmencie trzeciego odcinka kolektora. Przeprowadzone przez Centrum w 1990 r. prace nie wpłynęły zatem na pojemność hydrauliczną trzeciego odcinka kolektora. W tych okolicznościach rzekomo niewystarczającej pojemności hydraulicznej trzeciego odcinka kolektora w żadnym razie nie można przypisać Centrum.

- 87 Powyższe rozważania wskazują, że przypisanie zarzucanego zachowania Wspólnocie nie może wynikać ze spontanicznych działań służb technicznych Centrum.
- 88 Po czwarte, należy zbadać, czy przypisanie zarzucanego zachowania Wspólnocie wynika z oświadczenia właściwego urzędnika UTC Ispra, w którym potwierdza on, że władze komunalne, których jest przedstawicielem, nie są odpowiedzialne za trzeci odcinek kolektora.
- 89 W tym zakresie, niezależnie od zagadnienia, czy właściwy urzędnik służb komunalnych jest uprawniony do wypowiedzania się w przedmiocie odpowiedzialności władz, których jest przedstawicielem, należy wskazać, że jego oświadczenie stanowi zrzeczenie się odpowiedzialności władz komunalnych za trzeci odcinek kolektora jedynie z tego względu, że odcinek ten znajduje się na gruncie należącym do Wspólnoty. Z art. 1 porozumienia WCB wynika jednakże, że Wspólnota nie jest właścicielem omawianego gruntu. W istocie postanowienie to przewiduje w szczególności, że Centrum i przylegający do niego grunt zostały przekazane przez rząd włoski do dyspozycji Wspólnoty za roczną opłatą. Poza tym skarżąca nie wykazuje ani też nie powołuje się na to, że oświadczenie właściwego urzędnika UTC Ispra zmienia porozumienie WCB. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że oświadczenie to nie pozwala na ustalenie, iż zarzucane zachowanie można przypisać wspólnotowym instytucji lub organowi.

90 Po piąte, należy jeszcze zbadać, czy zarzucane zachowanie można przypisać Wspólnocie ze względu na przepisy, których naruszenie podnosi skarżąca.

91 W tym zakresie należy przede wszystkim wskazać, że art. 9 ust. 3 decyzji 96/282, którego naruszenie podnoszone jest przez skarżącą, ogranicza się do wskazania, że dyrektor generalny Centrum podejmuje wszelkie kroki niezbędne do zagwarantowania bezpieczeństwa osób i urządzeń, za które jest odpowiedzialny. Przepis ten nie może zatem sam w sobie uzasadnić przypisania utrzymywanego nieprzeprowadzenia prac na trzecim odcinku kolektora lub braku jego konserwacji, jeżeli nie zostanie ustalone, że omawiany odcinek stanowi urządzenie, za które odpowiedzialny jest dyrektor generalny Centrum. Skarżąca nie przedstawia jakiegokolwiek dowodu pozwalającego na stwierdzenie, że trzeci odcinek kolektora stanowi urządzenie, za które odpowiedzialny jest dyrektor Centrum. Przeciwnie, jak to zostało wskazane powyżej w pkt 72, z art. 3 załącznika F do porozumienia WCB wynika, że to gmina Ispra jest odpowiedzialna za świadczenie na rzecz Centrum usług odprowadzania ścieków, a zatem trzeci odcinek kolektora nie może być utożsamiany z urządzeniem, za które odpowiedzialne jest Centrum. W tych okolicznościach art. 9 ust. 3 decyzji 96/282 nie może być podstawą przypisania Wspólnocie zarzucanego zachowania.

92 Skarżąca podnosi następnie naruszenie porozumienia WCB, które przewiduje jej zdaniem, że Centrum zobowiązane jest do zapewnienia i ochrony bezpieczeństwa publicznego. Jak słusznie podnosi Komisja, art. 16 ust. 1 załącznika F do porozumienia WCB jest jedynym postanowieniem tego porozumienia, które reguluje kwestię bezpieczeństwa i ochrony zdrowia publicznego. Jednakże postanowienie to jest właściwe w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia publicznego jedynie w odniesieniu do zapobiegania pożarom i niebezpieczeństwom wynikającym z promieniowania jonizującego. W niniejszej sprawie skarżąca nie przedstawia jakiegokolwiek argumentu pozwalającego na ustalenie, że zarzucane zachowanie dotyczy zapobiegania pożarom lub niebezpieczeństwom wynikającym z promieniowania jonizującego. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że przypisanie zarzucanego zachowania Wspólnocie nie może wynikać z obowiązku Centrum w zakresie ochrony bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, w formie w jakiej został on nałożony na mocy art. 16 ust. 1 załącznika F do porozumienia WCB.

- 93 Wreszcie skarżąca podnosi, że zarzucane zachowanie uzasadnia pozaumowną odpowiedzialność Wspólnoty na podstawie przepisów art. 2043 i 2051 włoskiego kodeksu cywilnego.
- 94 W odniesieniu do art. 2043 włoskiego kodeksu cywilnego, nawet jeśli przyjąć za skarżącą, że przepis ten wyraża zasadę *neminem laedere*, że jest ona wspólna dla praw państw członkowskich i że znajduje ona zastosowanie w niniejszej sprawie ze względu na naruszenie przez Komisję lub Centrum ogólnej zasady ostrożności i staranności, to należy stwierdzić, iż skarżąca nie przedstawia jakiegokolwiek powodu, dla którego Komisja lub Centrum byłyby zobowiązane do ostrożności lub staranności w stosunku do trzeciego odcinka kolektora. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że powołany przepis nie pozwala sam w sobie na przypisanie zarzucanego zachowania Wspólnocie.
- 95 W odniesieniu do art. 2051 włoskiego kodeksu cywilnego, nawet jeśli przyjąć, że ten przepis prawa włoskiego stanowi zasadę wspólną dla praw państw członkowskich, należy stwierdzić, że skarżąca nie dowodzi, że wspólnotowe instytucja lub organ są posiadaczami trzeciego odcinka kolektora. W istocie wbrew temu, co utrzymuje skarżąca, posiadanie kolektora przez wspólnotowe instytucję lub organ nie może wynikać z własności gruntu, na którym położone jest Centrum, ponieważ jak to zostało wskazane powyżej w pkt 89, żadne ze wspólnotowych instytucji lub organów nie są właścicielami tego gruntu. W konsekwencji nawet jeśli przyjąć, że trzeci odcinek stanowi część składową gruntu, na którym się on znajduje, to w żaden sposób nie wynika z tego, że należy on do Wspólnoty. Argument ten należy zatem odrzucić.
- 96 Należy także odrzucić argument, zgodnie z którym Komisja lub Centrum są posiadaczami trzeciego odcinka kolektora z uwagi na fakt, że zgodnie z art. 1 załącznika F do porozumienia WCB osoby trzecie nie mają do niego dostępu. W istocie, jak wskazano powyżej w pkt 71, na mocy art. 3 załącznika F do porozumienia WCB Komisja zobowiązana jest uchylić się od immunitetu przewidzianego w art. 1 załącznika F do porozumienia WCB w celu umożliwienia służbom użyteczności publicznej dokonania przeglądów, napraw i konserwacji

urządzeń, za które są oni odpowiedzialni, znajdujących się wewnątrz Centrum. W tych okolicznościach w celu ustalenia posiadania przez Komisję lub Centrum trzeciego odcinka kolektora nie można skutecznie powołać się na utrzymywany immunitet obejmujący grunt, na którym położone jest Centrum.

- 97 Posiadanie trzeciego odcinka kolektora nie może również obciążać Komisji lub Centrum z uwagi na to, że odcinek ten pozostaje do wyłącznej dyspozycji Centrum. W istocie poza rozważaniami zawartymi w poprzedzającym punkcie należy dodać, jak to już zostało wskazane powyżej w pkt 75, że skoro do kolektora, włączając w to trzeci odcinek, zlewane są ścieki pochodzące z terytorium gminy Ispra i z Centrum, to trzeciego odcinka nie można uznać za pozostający do wyłącznej dyspozycji Komisji lub Centrum.
- 98 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że utrzymywany brak konserwacji trzeciego odcinka kolektora lub nieprzeprowadzenie na nim prac nie mogą zostać przypisane wspólnotowym instytucji lub organowi. W tych okolicznościach oraz w zakresie w jakim jest ona dopuszczalna skargę należy oddalić jako bezzasadną, bez potrzeby badania, czy w niniejszej sprawie zostały spełnione inne przesłanki stwierdzenia pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty.

W przedmiocie wnioskowanych środków dowodowych

- 99 Skarżąca wnosi do Sądu o przyjęcie środków dowodowych w celu ustalenia jej roszczeń. Dokładniej podnosi ona, że należy nakazać udzielenie informacji przez dyrektora i pełnomocników Centrum oraz przez lokalne władze włoskie działające na miejscu zalania. Utrzymuje ona, że należy dopuścić dowód z zeznań świadków i zastrzega sobie w tym zakresie prawo późniejszego wskazania nazwisk świadków, których należy przesłuchać. Podnosi ona wreszcie, że w celu ustalenia utrzymwanego stanu faktycznego, włączając w to rzekomo poniesione lub przyszłe szkody, należy dokonać wizji lokalnej lub zlecić sporządzenie opinii biegłego.

- 100 W tej kwestii należy wskazać, że skarżąca nie określiła ani dokładnych okoliczności faktycznych, do których środki te mogłyby się odnosić, ani w jakim zakresie środki te mogłyby zmierzać do stwierdzenia przypisania zarzucanego zachowania wspólnotowym instytucji lub organowi. W tych okolicznościach wnioski o przyjęcie środków dowodowych należy odrzucić.

W przedmiocie kosztów

- 101 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu Sądu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 102 Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, poza jej własnymi kosztami należy — zgodnie z żądaniem Komisji — obciążyć ją poniesionymi przez nią kosztami.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje odrzucona w części dotyczącej żądania naprawienia nieokreślonych poniesionych szkód majątkowych i nieokreślonych poniesionych i przyszłych szkód niemajątkowych.

- 2) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona jako bezzasadna.**
- 3) **Wnioski o przyjęcie środków dowodowych zostają odrzucone.**
- 4) **Skarżąca zostaje obciążona, poza własnymi kosztami, kosztami poniesionymi przez Komisję.**

Pirrung

Meij

Pelikánová

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 30 listopada 2005 r.

Sekretarz

Prezes

E. Coulon

J. Pirrung